Krynica

ŠALTINIS

Biełaruskaja Narodnaja Hazeta

Vychodzić u aŭtorki i piatnicy.

№ 14 (723).
Cana 10 ct.
VILNIA, 20.II.1940 h.
Hod vydańnia XXII.

Padpiska na hod — 5 litaŭ, na paŭhoda — 3 lity. Zahranicu — ŭdvaja daražej.
Abviestki: za 1 mm u tekście 40 ct., za tekstam 30 ct.

Adresas red.-adm.: Vilnius, Zavalinė g-vė 1—2, tel. 28-32
Adres red. i admin.: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2.
Redakcyja i administracyja adčyniena 10—14 hadz.
Redaktar pryjmaje 9—10 hadz.

DA VUČYCIALOŬ BIEŁARUSAŬ

Sprava biełaruskaj škoły darahaja ŭsiamu biełaruskamu hramadzianstvu i ŭsie pavinny ab hetaj škole dumać i kłapacicca. Ale, na naš pahlad, haloŭnaja ŭ hetym rol naleža da biełaruskich vučycialoŭ. Jany ab spravach školnych najbolš abznajomleny i biespasredna škołaj zacikaŭleny. Adnak, kab vučyciali spravu biełaruskaj škoły mahli skranuć z miesca, biazumoŭna pavinny być u kantakcie z biełaruskaj hramadzkaj arhanizacyjaj i hetym samym u kantakcie z biełaruskim hramadzianstvam. A hetaje-ž uznoŭ hramadzianstva pavinna ab svaich vučycialoch usio viedać, pavinna mieć ab ich poŭnyja infarmacyi.

Dyk ci jošć biełaruskija vučyciali i kali tak, dyk dzie jany i što jany robiać? Voś-ža Biełaruski Centr maje zarejestravanych biełaruskich vučycialoŭ niešta čałaviek da 50. Da hetaj ličby nie zaličajem tych, jakija pracujuć u biełaruskaj prohimnazii i ŭ biełaruskaj pačatkavaj škole ŭ Vilni. U henuju ličbu ŭličany tolki tyja, jakija pracujuć u škołach polskich u Vilni i na vioscy, a tak-ža i tyja, jakija dahetul astajucca biaz pracy. Ale nia treba zabyvacca, što hetyja dadzienyja ab biełaruskich vučycialoch užo siańnia niapoŭnyja i adnosna niekatorych asob užo ŭstarełyja.

Kidajem dumku patreby nanava pierarejestravać biełaruskich vučycialoŭ i sabrać ab ich samyja točnyja dadzienyja. Idzieć ab toje, kab Centr viedaŭ usio patrebnaje ab vučycialoch, jak tych, što pracujuć u škołach litoŭskich, polskich, tak i ab tych, jakija nie pracujuć nidzie. Bo tyja, jakija pracujuć nie ŭ biełaruskaj škole, pavinny staracca mieć škołu biełaruskuju i pavinny pracavać siarod biełarusaŭ. A ŭznoŭ tyja, jakija nie pracujuć susim, tak-ža pavinny zdabyć pracu i da taho pracu tak-ža ŭ škole biełaruskaj.

Voś-ža Centr, rychtujučysia da spravy biełaruskaj škoły, zaklikaje ŭsich vučycialoŭ biełarusaŭ nanava zarejestravacca i padać ab sabie nieabchodnyja viestki. Zaklikaje nia tolki tych vučycialoŭ, jakija majuć poŭnyja vučycielskija kvalifikacyi, ale tak-ža i tych, jakija hetych kvalifikacyjaŭ nia majuć, ale jakija majuć nikatoruju vučycielskuju teoretyčnuju i praktyčnuju padhatoŭku, jakuju pry adpaviednaj pastanoŭcy spravy možna dapoŭnić. Hetaj mecie, jak viedajem, služać vučycielskija kursy, jakija treba było-b staracca zarhanizavać.

Na inšym miescy siańniašniaha numaru našaj hazety padajom padrabiaznuju ankietu, jakuju prosim našych vučycialoŭ vypaŭnić chutka i akuratna.

Pry hetaj nahodzie da rečy budzie zapytacca ahułam ab školnych mahčymaściach. Voś-ža treba ścvierdzić, što na siale siarod biełaruskaha nasielnictva pry adpaviednaj pastanoŭcy spravy mahčymaści biełaruskaj škoły susim pazytyŭnyja. Tak, naprykład, Centr dla proby vysłaŭ svajho pracaŭnika ŭ Mickuny pad Vilniaj, kab jon parazumieŭsia z sialanami ab biełaruskaj škole. Narod adniośsia prychilna i 30 bačkoŭ padpisałasia na biełaruskuju školu. Praŭda, z boku polskich varožych elementaŭ zaraz-ža była puščana ŭ chod ahitacyja, što heny biełarus ahitavaŭ ...za pryłučeńniem Vilenščyny da Savietaŭ. Heta vyklikała nieparazumieńnie i sprava škoły astałasia praktyčna niavyrašanaj. Ale fakt astaŭsia faktam, što mahčymaść biełaruskaj škoły jošć. Toje-ž samaje možam skazać i ab inšych miascoch Vilenščyny, dzie žyvuć biełarusy. Astajecca tolki źviarnucca z prośbaj da školnych uładaŭ, kab jany ŭ hetaj vialikaj i tak važnaj jak dla hramadzian, tak i dla samaj dziaržavy spravie, dapamahli nam. Čym bolš śviatlejšyja hramadzianie, tym zdaraviej dla dziaržavy.

A. S—ki

PRAMOVY

Prezydenta Respubliki i Premjera Ministraŭ

Z pryčyny śviatkavańnia 22-ich uhodkaŭ niezaležnaści Litvy, pieradavyja adzinki litoŭskaha dziaržaŭnaha žyćcia vystupali z pramovami. Raźmier našaje hazety nie pazvalaje pieradać usie hetyja pramovy. Tamu ahraničymsia tut tolki da pierahladu pramovaŭ Prezydenta Respubliki A. Smetony i Premjera Ministraŭ A. Merkysa.

I.

Prezydent Respubliki skazaŭ pramovu 16.II a hadz. 13-taj, z pałacu prezydentury. Pryvitaŭšy ŭsiu Litvu z nacyjanalnym śviatam, pramoŭca zaznačyŭ chłopaty žycharaŭ viosak i haradoŭ u suviazi z tryvajučaj vajnoj i silnaj zimoj. Usio heta nakazvaje sustrakać śviata ŭ nastroi pavažnym, cichim, ale hłybokim. Kab utrymać niezaležnaść Litvy, patrebna naŭpierad utrymańnie ŭ kraju p a r a d k u, pad katory robiać padkopy jak čužyncy, tak i ludzi miascovyja. Dalšym varunkam jošć p l a n o v a ś ć u p r a c y. Ci-ž heta narmalna, kali siahońnia vioska narakaje na niedastatak rabočych ruk, a horad — na biezraboćcie. Tut niešta nie ŭ paradku. Vinavatych treba šukać jak pa staranie pracadaŭcaŭ, tak i pa staranie samych pracaŭnikoŭ. Pracadaŭcy pavinny palepšyć varunki pracy, a pracaŭniki pavinny pracavać haspadaru tak, jak pracavali-b sabie.

Dabrabyt narodu i ludzkaj adzinki tvorycca z aščadnaści. Niepraduktyŭnyja haradzkija raboty, kab tolki dać pracu biezrabotnym, nia možna ŭvažać za vychad z sytuacyi. Treba, kab ludzi pracujučy praz 7—8 miesiacaŭ u hod, sami zaaščadžvali na pražyćcio na reštu 4—5 miesiacaŭ. A chto nie patrapić ci nie zachoča aščadžać sam dabravolna, taho treba prymusić asobnym zakonam.

Najlepšym lekam praciŭ niebiaśpieki ŭsiakich pieravarotaŭ źjaŭlajucca dobryja suadnosiny miž najemnikami i haspadarami. Hvałt i nienaviść nia mohuć być rehulataram hetych suadnosin. Silny paradak u kraju i vydajnaja planovaja praca — voś hvarantyja niezaležnaści Litvy.

II.

Premjer Ministraŭ skazaŭ svaju pramovu na Akademii ŭ Vilenskim Haradzkim Teatry na Pahulancy. Ścvierdziŭ jon pierad usim značeńnie taho faktu, što Litva sioleta pieršy raz śviatkuje svajo śviata ŭ adviečnaj stalicy Vilni. Za minułyja 20 hadoŭ niezaležnaha isnavańnia Litva ŭ kožnym sensie kančaje ŭžo dahaniać usiu cyvilizavanuju Eŭropu. Chapiła na heta 20 hadoŭ pracy. Z hetaha vidać, čym dla raźvićcia narodu jošć jahonaja niezaležnaść.

Vilnia vierniena Litvie šlacham mirnym. Dalšaj zadačaj źjaŭlajecca złučyć Vilniu z całaściu litoŭskaha dziaržaŭnaha arhanizmu. Palityka ŭradu ŭ Vilenščynie budzie dyktavacca intaresami dziaržavy i litoŭskaha narodu. Jošć u Vilenščynie elementy, katoryja ŭkładajuć plany niazhodnyja z planami litoŭskimi. Nie navučyła ich ani historyja, ani trahičnyja vypadki apošnich miesiacaŭ. Im Premjer zajaŭlaje, što ŭ spravie stalicy svajej litoŭski narod nia budzie ŭchodzić u nijakija kampramisy.

Končyŭ svaju pramovu Premjer zaklikam da jašče ciaśniejšaha zhurtavańnia ŭvakruh asoby Prezydenta Dziaržavy dziela dalšaj pracy dla dabra dziaržavy.

16-ha lutaha ŭ Vilenskich Biełarusaŭ

Vilnia ŭpiaršyniu anahdaj brała biezpasiaredniaje ŭčaście ŭ śviatkavańni ŭhodkaŭ niezależnaści Litvy. Całym śviatkavańniem kiravaŭ specyjalny Kamitet, adozva katoraha i paradak śviatkavańnia padadzieny byli ŭ svaim časie i ŭ „Krynicy". Jak usia heta prahrama była vykanana, ahuł čytačoŭ viedaje ŭžo z paviedamleńniaŭ radyjovych i z presy štodziennaj. Tamu, nia chočučy paŭtaracca, adznačym tut tolki tyja mamenty, jakija ŭ ahulnaj spravazdačy nia byli naležna pradstaŭleny, a jakija śviedčać ab učaści ŭ śviatkavańni biełarusaŭ jak takich.

Naŭpierad treba adznačyć učaście Ks. Ad. Stankievića jak pradstaŭnika biełaruskaha hramadzianstva ŭ ahulna-śviatkavalnym Kamitecie. Hety-ž siabra Śviatkavalnaha Kamitetu i redaktar inž. A. Klimovič na pieradadni śviatkavańnia, h. zn. 15 h. m:, byli prysutnyja na raŭcie ŭ Pradstaŭnika Uradu, ministra Bizaŭskasa.

Na zaŭtra, h. zn. 16 lutaha, biełarusy pačali śviatkavańnie ŭhodkaŭ nabaženstvam

U kaściele św. Mikałaja

a hadz. 9 min. 30. Na nabaženstvie byli prysutnyja: ministr aśviety praf. Dr. Jokantas — jak pradstaŭnik Uradu i pałk. Keliotis—jak pradstaŭnik vojska. Nabaženstva adpraviŭ i adpaviednuju pramovu skazaŭ ks. dyrektar Ad. Stankievič. Prysutnych było šmat biełarusaŭ, miascovych i pryjezdnych (adv. Bojeŭ i kpt. Sakovič — z Kaŭnasa) i—pamima marozu — vučni z Vilenskich biełaruskich škoł. Nabaženstva končyłasia adśpiavańniem himnaŭ: litoŭskaha („Lietuva—tėvyne mūsų") i biełaruskaha (relihijnaha „Boža, što kališ narody").

Z kaścioła ŭčaśniki śviatkavańnia pajšli ŭ Biełaruskuju Himnaziju, dzie adbyłasia

Uračystaja Akademija.

Referat ab značeńni ŭhodkaŭ 16-ha lutaha pračytaŭ na Akademii kiraŭnik Biel. Pačatkavaj Škoły ŭ Vilni, hram. St. Marcinkievič. Pa referacie z pryvitańniem i zaklikam da moładzi vystupiŭ prysutny na Akademii staršynia Biełaruskaha Nacyjanalnaha Kamitetu Suviazi ŭ Litvie adv. Usievaład Bojeŭ. Dalej išli deklamacyi vieršaŭ u vykanańni vučniaŭ himnazii, palitoŭsku i pabiełarusku. Zakončyŭ Akademiju vučnioŭski chor pad kiraŭnictvam praf. Jägiera.

A hadz. 11-aj za pamysnaść Litoŭskaje Respubliki pačałosia uračystaje nabaženstva

U Śviata-Duchavym Manastyry.

Nabaženstva arhanizavała Pravasłaŭnaja Kamisija pry Biel. Centry ŭ Litvie. Malebien służyŭ vilenski archijepiskap Chviados u sasłużeńni blizu ŭsiaho Vilenskaha pravasłaŭnaha duchavienstva, a pryhožuju propaviedź pabiełarusku skazaŭ śviaščeńnik biełarus Al. Koŭš. Narodu była poŭnaja carkva. Daŭno ŭžo Šv. Duchavy Manastyr, henaja staradaŭniaja biełaruskaja śviatynia, nia čuŭ u svaich muroch biełaruskaj movy i nia bačyŭ u siabie hetulki maleńnikaŭ.

Pradstaŭnikom Litoŭskaha Uradu na hetym nabaženstvie byŭ ministr unutranych spraŭ hien. Skučas, jakoha z daručeńnia archijep. Chviadosa sustrakali archimandryt Pilip (Marozaŭ) i śviašč. Al. Koŭš. Toj-ža archim. Pilip pačesnaha haścia i pravodziŭ. Pry raźvitańni Ministr praz archim. Pilipa dziakavaŭ śviaščeńniku Kaŭšu za jahonuju propaviedź. —

Kancavym aktam śviatkavańnia była

Pramova Ks. Ad. Stankieviča na śviatkavańni 16.II.40 h.

LITOŬSKI NARODZIE!

Biełarusy, što žyvuć u hranicach Litvy, u dzień Tvajho vialikaha śviata śluć Tabie sardečnaje pryvitańnie i ščyra, pabratniamu, ciešacca z Taboj. Bo-ž usiakaje sapraŭdnaje dabro kožnaha narodu jość skarbam i jaho i ŭsiaho čałaviectva, a tymbolš takoje dabro, jak dziaržaŭnaja niezaležnaść bratniaha nam narodu.

Niezaležnaść Litvy—heta synteza ŭsich latucieńniaŭ, pracy, ciarpieńniaŭ, baraćby i tvorstva litoŭskaha narodu. Dzień siańniašni, — heta prykład, jak słova stajecca ciełam, jak zbyvajucca vialikija idealy.

Narodnyja idealy voli i doli, jak čaroŭnyja zorki na niebie, hareli ŭ dušach synoŭ litoŭskaha narodu: i ŭ dajnach-pieśniach, u jakich vylivaŭ narod svoj bol, svaju žalbu, hora i śniŭ sny załatyja ab lepšym zaŭtry, i ŭ paezii piaŭcoŭ-prarokaŭ, jakija budavali idealny śviet voli, praŭdy i ščaścia narodu, i ŭ intelekcie vučonych, što z pyłu zabyćcia, hvałtu i niapraŭdy dastavali na śviet Božy litoŭskuju praŭdu, i ŭ ślozach sardečnych, u kryvi haračaj tych, što za volu narodu prajšli Sibir, Łukiški, Kartuzkuju Biarezu, Vronki, Śviaty Kryž Kialecki — syruju piačuru dažyvotnikaŭ. Praŭdu każa paet Maironis:

Idejos, jei didžios, nemirštа kaip žmonės,
Tik neina, kaip saulė, ramiai be karionės:
Jos mėto nekartą žaibus:*)

Až urešcie, adbyŭšy hetkuju darohu, henyja zorki-idealy zbylisia.

Hetak idziecca da zor, da praŭdy. Vyniki hetaj svajej kryžovaj padarožy siańnia śviatkuje litoŭski narod. My, biełarusy, vielič hetaha śviata i ŭvieś čar jahony razumiejem dobra, bo časta razam i adnolkava ciarpieli za padobnyja-ž idealy. Tymbolš, što i biełaruskaha narodu najvyšejšym nacyjanalnym ideałam jość jaho dziaržaŭnaja niezaležnaść na jaho ŭłasnych etnohrafičnych ziemlach, da jakoha jon siańnia, jak bačym, imkniecca.

Voś-ža ŭ dzień Tvajho vialikaha śviata — Litoŭski Narodzie — u dzień śviata Tvajej dziaržaŭnaj niezaležnaści, pryjmi ščyraje biełaruskaje bratniaje pryvitańnie i najlepšyja pažadańni na śvietłuju budučyniu, jakija z staradaŭnaha miesta, sa słaŭnaj stalicy Litvy Vilni praz etaru rehijony, my biełarusy šlom Tabie siańnia!..

*) Vialikija idei nie pamirajuć jak čałaviek
I jany nia iduć, jak sonca, spakojna biez baraćby:
Jany časta piarunami stralajuć.

Akademija ŭ Teatry na Pahulancy,

a hadz. 17-aj. Za prezydyjalnym stałom zasieli: pradstaŭniki Uradu, z premjeram A. Merkysom na čale, uvieś Śviatkavalny Kamitet i pačesnyja hości, u tym liku Vilenski pravasłaŭny archijepiskap Chviados, katalicki biskup Matulionis i inš. Usiu abšyrnuju zalu i abodva balkony zapoŭnili zaprošanyja hości... Pa pryvitalnym słovie staršyni Śviatkavalnaha Kamitetu K. Stašysa prahramnyja pramovy skazali: premjer A. Merkys i toj-ža staršynia K. Stašys. Uśled za hetym nastupiŭ cely rad pramovaŭ pradstaŭnikoŭ inšych nacyjanalnaściaŭ; doŭhi ichni śpisak pačaŭ pradstaŭnik biełarusaŭ ks. A. Stankievič. Pramova heta, jak i ŭsia Akademija, pieradavalisia pa radio nia tolki na ŭsiu Litvu, ale tak-ža na Łatviju i na Estoniju. Pramovu ks. A. Stankieviča padajom na asobnym miescy. J. Z.

Mgr. Jan Šutovič

Učaście biełarusaŭ u baraćbie za svabodu i niezaležnaść Litvy

Staim pierad dniom vialikaha litoŭskaha śviata. Zaŭtra, 16 lutaha ŭsia Litva śviatkuje 22-ha ŭhodki zdabyćcia niezaležnaha dziaržaŭnaha isnavańnia i svabody. Radaść z hetaha niemałaja, jak u samych ličvinoŭ, tak i ŭ tych, chto žjaŭlajecca ich pryjacielam, druham, a ŭ asobnaści ŭ tych, chto ŭčaśničaŭ u baraćbie za litoŭskuju dziaržaŭnaść. Sioleta asabliva ŭračysta i radasna hety važny jubilej budzie adznačany, dziela taho, što historyčnaja stalica Litvy -- Vilnia — z jaje vokruham—viarnułasia da svajho naturalnaha dziaržaŭnaha arhanizmu.

U hety ŭračysty dzień buduć razvažacca i padsumoŭvacca rezultaty pracy svabodnaha narodu za 22 hady ŭva ŭsich halinach nacyjanalnaha i dziaržaŭnaha žyćcia. A naŭpierad buduć razvažacca čyny i zasłuhi tych mnohich pakaleńniaŭ litoŭskaha narodu, jakija svajej achviarnaj, idejnaj pracaj, padhatavali hrunt da zdabyćcia dziaržaŭnaści, u asobnaści buduć razvažacca čyny tych, časta niaviedamych hierojaŭ, jakija złažyli z siabie samuju najbolšuju achviaru, bo achviaru iz svajho žyćcia, iz kryvi, pralitaj u arużnaj baraćbie za svabodu i ščaście Litvy.

Spatykajuć dziaržaŭnaje śviata litoŭskaha narodu z radasnym pačućciom nia tolki samyja ličviny, ale i ich najlepšy pryjaciel, ichny historyčny spadarožnik-biełarusy. Achviarnaja kroŭ pralitaja biełaruskimi častkami litoŭskaha vojska — u baraćbie za niezaležnaść Litvy — heta-ž najbolšaja, najpavažniejšaja padstava dziela pierażyvańnia radasnaha pačućcia ŭ dzień uračystych uhodkaŭ litoŭskaha nacyjanalnaha i dziaržaŭnaha śviata.

Redkija, vielmi redkija padaje historyja prykłady družby pamiž susiednimi narodami, jakija my majem na hruncie adnosinaŭ biełarusaŭ da ličvinoŭ i naadvarot. Biełarusy i ličviny u svaim historyčnym raźvićci charaktaryzujucca ŭzajemnymi pryjacielskimi i družnymi suadnosinami, uzajemnaj samapomačaj i salidarnym vystupleńniem suproć svaich supolnych vonkavych vorahaŭ.

Praŭda, znamianity pomnik mastackaj litaratury 12 stahodździa — „Słova ab pałku Iharavie", pisany biazsprečna, jak navuka dakazyvaje, biełarusam, i jaki biełarusy — bolš jak chto iz slavianskich narodaŭ — majuć prava ličyć za svoj zdabytak—hety słaŭny litaraturny tvor uspaminaje ab zbrojnych sutyčkach pamiž biełaruskimi połackimi kniaziami i ličvinami:

„Adzin Iziasłaŭ tolki—syn Vasilkovy
Sam pazvaniŭ miačami svaimi
Ab šlemaŭ litoŭskich stalnyja akovy,
Uskałychnuŭšy dniami byłymi.

Svajmu pieraniaŭ słavu dziedu Usiasłavu,
Sam pad čyrvonym ščytom pabity
Miačami litoŭskimi..."

(Z vieršavanaha pierakładu „Słova ab pałku Iharavie" biel. narodnaha paeta J. Kupały).

Taki zvon miačoŭ biełaruskich ab šlemy litoŭskija adnosicca, peŭnie ž, da pieršych niekalkich viakoŭ historyi Litvy i Biełarusi, kali biełarusy mieli niekalki malutnych dziaržaŭnych arhanizmaŭ—u for mie kniastva Połackaha, Smalenskaha, Turava Pinskaha, a ličviny, choć byli dobryja vajaki i mieli svaje družyny, nia mieli tady svajej dziaržaŭnaj arhanizacyi ŭ ta-

BIEŁARUSKAJA CHRONIKA

Z Biełaruskaha Centru. U niadzielu 18 h. m. adbyłosia pasiedžańnie Centralnaha Uradu Biełaruskaha Centru. Było pastanoŭlena: 1. sarhanizavać u Vilni stałoŭku, jakaja budzie miaścicca pry vul. Radvilaitės (b. Karaleŭskaja) 3—8; 2. naviazać kantakt z litoŭskimi navukovymi i kulturna-aśvietnymi arhanizacyjami ŭ cełym kraju, a tak-ža z takimi-ž biełaruskimi arhanizacyjami ŭ Savieckaj Biełarusi i ŭ inšych krajoch: 3. pryniać da viedama fakt sarhanizavańnia pry Bieł. Centry ŭ Vilni 2 ch choraŭ: miašanaha pad kiraŭnictvam Piotry Rodzieviča i žanockaha — pad kiraŭnictvam Olhi Fiodaravaj; 4. raspačać padrychtoŭku dziela sarhanizavańnia ŭ Vilni „na Kaziuka" (dakładna: 3 sakavika) vialikaha biełaruskaha kancertu; 5. delehavać na žjezd Biełaruskaha Aśvietnaha T-va ŭ Kaŭnasie 25 h. m. svaich pradstaŭnikoŭ u asobach śviaść. A. Kaŭša i mgra J. Šutoviča; 6. u najbližejšuju niadzielu 25 h. m. sarhanizavać zapačatkavańnie h. zv. niadzielnikaŭ (papularnych publičnych lekcyjaŭ). U prahramie najbližejšaha niadzielnika pradbačycca dakład staršyni Biełaruskaha Centru ks. Ad. Stankieviča i vystupleńnie miašanaha choru pad kiraŭnictvam P. Rodzieviča. Niadzielnik hety, i nastupnyja, adbudziecca ŭ zali Biełaruskaj Dziaržaŭnaj Himnazii pry Daminikanskaj vul. 3-5 — u panadvorku. Pačatak a hadzinie 17-aj (5 pa abiedzie). Uchod volny i biazpłatny.

Hadavy žjezd Biełaruskaha Aśvietnaha T-va ŭ Kaŭnasie adbudziecca ŭ niadzielu 25 lutaha ŭ pamieškańni pry Vytauto prosp. Nr. 20. Paradak žjezdu: 1. adčynieńnie, 2. vybary prezydyjumu žjezdu, 3. hadavaja spravazdača Uradu T-va, 4. dakład Revizyjnaj Kamisii, 5. vybary Uradu T-va i Revizyjnaj Kamisii, 6. biahučyja spravy. — Pačatak naradaŭ a hadz. 14-aj.

„Narod i kultura" — heta tema referatu, jaki ŭ Biełaruskim Navukovym T-vie pračytaje dr. St. Hrynkievič u najbližejšuju niadzielu 25 lutaha ŭ pamieškańni Biełaruskaha Muzeju im Ivana Łuckieviča pry Astrabramskaj vul. Nr. 9. Pačatak a hadz. 15-aj. Uchod volny.

Achviary na vučniaŭ biełaruskich škoł u Vilni. 1) Hram. S. Paŭlovič padaravaŭ: 10 ekz. „Беларускай Граматыкі" Br. Taraškieviča, i 40 ekz. sobskaj knižki „Пішы самадзейна", hram. Jaz. Jarmałkovič—3 lity.

Biełarusam vajenna-pałonnym. Na zaklik składać knižki dla vajennapałonnych, hram. Kiepiel Mitrafan padaravaŭ: 1. „Хрэстаматыю Новай Беларускай Літаратуры" — d-ra I. Dvarčanina — try ekzemplary i 2. „Змагары за ідэю" — I. Tabaločnaha — piać ekz.

Biełaruski teatr na vioscy. Teatralnaja trupa Biełaruskaha Kult.-Aśvietnaha T-va ŭ Litvie (siadziba T-va ŭ Kaŭnasie) 14 h. m. vyjaždžała na vystupleńnie ŭ Janava. Pastaŭlena była adnaaktavaja kamedyja „Sučasnyja małażony". Było šmat narodu, paradak prykładny.

Dahavor ab hranicach

„Gaz. Codz." piša, što z Maskvy viarnułasia litoŭskaja delehacyja na čale z radnikam ministerstva zahraničnych spraŭ Sakałaŭskasam. Delehacyja viała pierahavory ab spravach litoŭska-savieckaj hranicy i ab spravach komunikacyjnych. Uva ŭsich spravach dajšli da ahulnaha parazumleńnia.

Biełaruski Centr u Litvie prosić vučycialoŭ Biełarusaŭ

dać ab sabie nastupnyja viestki:

1. *Imia i proźvišča*
2. *Kali i dzie radziŭsia*
3. *Jakija prajšoŭ navuki*
4. *Dzie i skolki času byŭ vučycialem*
5. *Ci maje litoŭskaje hramadzianstva*
6. *Dzie i ŭ jakoj škole ciapier pracuje*
7. *Ci maje siamju i jakuju*
8. *Jakoj viery*
9. *Ci naležyŭ kali da biełaruskich arhanizacyjaŭ i da jakich*
10. *Ci choča pracavać u biełaruskaj škole*
11. *Što dumaje ab spravie biełaruskaj škoły*
12. *Točny adras pastajannaha prabyvańnia*

Data.................... *Podpis*....................

P. S. Ab kožnaj źmienie adrasu treba zaraz-ža paviedamlać Biełaruski Centr.

Z hazet

Nialitoŭskija proźviščy nie źmianiajucca?

Ab hetaj cikavaj na siahońnia spravie „XX Amžius" piša hetak:

Sprava lićvinizacyi proźviščaŭ pry staranni ab pašparty ŭ asobaŭ nialitoŭskaj nacyjanalnaści navat nia vysuvajecca. Sprava heta nia prychodzić pad uvahu dziela taho, što asoba inšaj nacyjanalnaści navat pry źmienie proźvišča nia moža atrymać proźvišča litoŭskaha. Kali ŭ pašpartoch da proźviščaŭ litoŭskich dapisvajucca kancoŭki —as, —us, —is, dyk u hetym niama nijakaj lićvinizacyi, bo hetaha vymahajuć pravily litoŭskaha jazyka ŭva ŭsiakich skłonach, a hetym samym i ŭ pieršym. Navat i prystaŭki — ovič, — oŭski dla inšych nacyjanalnaściaŭ nia končacca na —avičius, —auskas, —auskis ci —auskas. Dziela taho pišycca npr. Abramovič, Jadkoŭski, Osovski — Abramovičius, Jadkovskis, Osovskis, zamiest Abramavičius, Jadkauskas, Asauskas, znača čužoje proźvišča vypisvajecca fonetyčna, pavodle pravilaŭ litoŭskaj ortohrafii". —

„Kaziukoŭ" kirmaš u Vilni

Vilenski Mahistrat pačaŭ užo padrychtoŭku da arhanizavańnia tradycyjnaha „Kaziukovaha" kirmaša.

Tryvać budzie sioletni „Kaziuk" ad 4 da 7 sakavika. Sam haloŭny kirmaš budzie na Łukiškach, a kirmaš konski — na Šnipiškach.

Da rečy zaznačyć, što ŭ Litvie dzień śv. Kazimiera jość ahulnym śviatam.

---

koj formie, jak biełarusy. U paźniejšych viakoch, asabliva ž u peryjadzie isnavańnia mahutnaj dziaržavy, Vialikaha Kniastva Litoŭskaha, jakaja była supolnaj dziaržavaj lićvinoŭ i biełarusaŭ, i jašče paźniej — kali hetaja dziaržava na asnovie jurydyčnych aktaŭ z Polščaj („Karonaj") uvajšła ŭ skład Rečypaspalitaj, — biełarusy i lićviny razam i salidarna vystupali suproć usiakich vonkavych vorahaŭ.

Prypomnim tut bitvu pad Grunvaldam z 1410 hodu, u jakoj pieramoha, pavodle zapisak Długaša, naležycca biełarusam i lićvinom. Brali ŭ hetaj bitvie ŭčaście biełaruskija Smalenskija pałki, jakija mieli kala 40 charuhvaŭ, i składalisia z biełaruskich sialan u łapcioch; brali ŭčaście i litoŭskija vajskovyja farmacyi likam 2-ch charuhvaŭ i polskija charuhvy—likam kala 40. Adnak hetyja apošnija polskija charuhvy nie adyhrali ŭ hetaj bitvie značnaj roli. Pieramoha nad kryžakami pad Grunvaldam naležycca biazsprečna biełarusam i lićvinom.

Vojny z Maskoŭščynaj z pačatku 16-ha stahodździa, Livonskaja vajna ad 1560 da 1569 hodu — heta važnyja histaryčnyja padziei, u jakich lićviny razam z biełarusami vystupali salidarna. Ahułam kažučy, usie vojny ŭ henym časie vialisia na padstavie zhody narodaŭ litoŭskaha i biełaruskaha i vialisia salidarna.

Paźniejšyja viaki śviedčać taksama ab salidarnym aružnym vystupleńni biełarusaŭ i lićvinoŭ.

U naviejšych časoch bačym takoje-ž źjavišča: dyktatar Litvy i Biełarusi — Biełarus — Kastuś Kalinoŭski — abjednaŭ biełarusaŭ i lićvinoŭ pad svaimi ściahami, vystupajučy suproć nienavisnaha rasiejskaha caratu, biaručy ŭdzieł u paŭstańni 1863 hodu.

Zhodnym z hetaj pryhožaj histaryčnaj tradycyjaj źjaŭlajecca pastupańnie biełarusaŭ i lićvinoŭ u najnaviejšych časoch, — u časoch, kali treba było barocca za svabodu i niezaležnaść sučasnaj Litvy.

U vyniku suśvietnaj vajny i revalucyi, na razvalinach turmy narodaŭ, jakoj była rasiejskaja carskaja imperyja, kožny z narodaŭ hetaj imperyi arhanizavaŭ svaje militarnyja siły. Paŭstavali i biełaruskija vajennyja farmacyi, paŭstavali hetkija formacyi i ŭ inšych narodaŭ. Na terytoryi samoj Biełarusi orhany biełaruskaj ułady arhanizujuć biełaruskija vajennyja čaści.

Litoŭski narod taksama arhanizuje svaju armiju, a pry joj utvarajucca biełaruskija vajskovyja častki, jakija razam z lićvinami zmahajucca za niezaležnuju Litvu.

Farmavańnie biełaruskich častak litoŭskaha vojska adbyvałasia na asnovie ŭmovy biełarusaŭ i lićvinoŭ z 1918 hodu. Z pačatku jano adbyvałasia ŭ Vilni, a paźniej — u inšych centrach. U Vilni adrazu byli założany štaby 1-ha i 2-ha biel. pałkoŭ. Paśla adchodu z Vilni dalejšaja rabota nad arhanizacyjaj biełaruskaha vojska adbyvałasia ŭ Horadni. U pačatku studnia 1919 h. štab 2-ha biełaruskaha pałka byŭ razfarmavany. Astaŭsia štab 1-ha biel. pałka, jaki ŭ Horadni pradaŭžaŭ svaju arhanizacyjnuju rabotu. Adnačasna vialasia arhanizacyja biełaruskaha švadronu i biełaruskaj kamendantury. Dziela niebiaśpieki iz boku palakoŭ, arhanizujučy centr biełaruskich častkaŭ lit. vojska byŭ pieranieśieny ŭ Kaŭnas. I tut, u Kaŭnasie, zahadam ministra abarony było dazvolena, pačynajučy *ad 27 lutaha 1919 hodu* arhanizavać i rejestravać biełaruskich achvotnikaŭ pry Biełaruskim Stale Rejestracyi.

(d. b.)

VOKAM PA ŚVIECIE

Narušajuć neŭtralnaść. Na niamiecki vajenny-karabiel „Altmark", jaki kiravaŭsia ŭ norveskuju prystań Oslo, na norveskich užo vodach napała celaja flotylla vajennych karabloŭ anhlickich. Anhlijcy, uzahnaŭšy ŭ dadatak niamiecki karabiel na miel, zabrali z jaho 55 svaich (anhlickich) pałonnych aficeraŭ i 300 matrosaŭ i adjechali. Niemcy pašla hetaha škiravali vostruju notu da Norvehii, a Norvehija — da Anhlii. Što-b z hetaha dalej nia vyjšła, ale Norvehija tymčasam maje chłopatu pa vušy.

Na Dalokim Uschodzie kitajcy pačynajuć pieramahać japoncaŭ i zmušać ich da advarotu. Ab tryvałaj pieramozie adnak siahońnia było-b havaryć jašče za rana.

Francuskija ŭłady viaduć dalej śledztva prociŭ vykrytaj byccam kamunistyčnaj arhanizacyi. U śpiešnym paradku adbyvajucca sudy, jakija vynosiać pryhavory suproć abvinavačanych na čas 1-5 hadoŭ.

Švecyja aficyjalna admoviłasia vystupić u finska-savieckim spory pa staranie Finaŭ, ale sama silna zbroicca. Parlament anahdaj dadatkova pryznaŭ na zbrajeńnie (na zakup samalotaŭ) až 94,5 milj. švedzkich kron.

U Baŭharyi ŭrad Kioseivanova padaŭsia ŭ adstaŭku. Pryčyna aficyjalna niaviedamaja. Novy ŭrad pryparučana ŭtvaryć b. ministru aśviety z papiaredniaha uradu Kiłovu.

Rašučy nastup niamieckich padvodnych łodak u najbližejšym časie prarakuje anhlickaja presa.

Von Papen u Rym. Hazety pišuć, što dahetulašni ambasadar Niamieččyny ŭ Tureččynie v. Papen u chutkim časie budzie naznačany na takoje-ž stanovišča ŭ Italiju. Pryjmajučy pad uvahu usiu prošłaść v. Papena, novaje jahonaje naznačeńnie nabiraje asablivaj vahi.

Pierasialeńnie biełarusaŭ z b. Polščy („Hieneralnaja hubernija") u SSSR, pavodle hazetnych viestak pačałosia ŭžo 18 lutaha i maje tryvać da 1 sakavika. Z vydadzienaha aficyjalnaha kamunikatu ab pierasialeńni vidać, što pierasialency mohuć z saboj zabrać. Usia inšaja majemaść apisvajecca i tymčasam pakidajecca pad apiekaj niamieckich uładaŭ. (Pavodle inšych infarmacyj, pierasialeńnie heta abyjmaje tolki tych asob, jakija na pierasialeńnie dali svaju zhodu — *red.*)

Biezahladnuju vajnu na mory abjaviła Niamieččyna pašla vypadku z jejnym karablom „Altmark". Maje heta być adkazam na niepašanavańnie mižnarodnych dahavoraŭ ab sposabie vajavańnia na mory. Ciapier niamieckija padvodnyja łodki buduć tapić niepryjacielskija karabli usiudy, dzie tolki ich sustrenuć.

Na finskim froncie viaducca niabyvała silnyja bai. Saviety prałamali pieršuju liniju Mannerheima i napirajuć na druhuju.

Roosevelt ci Farley? U Złuč. Štatach Paŭn. Ameryki majuć być chutka vybary prezydenta. Adnym z kandydataŭ na prezydenta źjaŭlajecca ministr pošt Farley; zajaviŭ jon adnak, što zhodzicca kandydavać tolki tady, kali budzie peŭnym, što nia vystavić svaje kandydatury dahetulašni prezydent Roosevelt.

Piśmo ŭ Redakcyju

Vielmi prosim Pavažanaha Hramadzianina Redaktara pamiaścic nastupnaje:

Suproć razsiejvanych pohałasak musim śćvierdzić, što vypadak pažaru ŭ našaj niaruchomaści ŭ Vilni, pry Sadovaj vul. Nr. 4, Dziaržaŭnym Biuram Strachoŭki (Valstybės Draudimo Įstaiga) byŭ źlikvidavany sposabam vielmi liberalnym.

Adškadavańnie atrymali my zaraz-ža pa skančeńni abličeńnia škody.

Spadkajemniki
Iz. Trockaha

Vučnioŭskija zabureńni nie pierastajuć

Apošnimi dniami ŭznoŭ paŭtarylisia vypadki demonstracyj u Vilenskich polskich dziaržaŭnych himnazijach. Končyłasia ŭsia sprava skasavańniem niekalkich klas i vydaleńniem vučniaŭ biaz prava ŭstupić u himnaziju nazad. Skasavana hetak usia VI klasa (pryrodnickaja) V-aj himnazii (b. Zygmunta-Augusta). Vydaleny vučniam z klasy IIIa i Ic hetaj-ža himnazii pakiniena prava padavać da 25.II prośbu ab paŭtornaje pryniaćcie. Raspuščany tak-ža klasy: IIIc, IIIb, IVc i Ib hetaj-ža himnazii. U himnazii III-aj (b. Mickieviča) vydaleny ŭsie vučni I klasy biaz prava pavarotu.

BIURO Pigus Patarnavimas
Vilnius, vul. šv. Filipa 1 kv. 20 (kala kaśc. šv. Jakuba) **telef. 16-68).**
Piša prośby u spravach sudovych, administracyjnych i inšych, **tłumača** na litoŭskuju movu dakumenty.

Dr. med. **B. Tołčynski**
b. Asystent Kliniki U.S.B.
Chvaroby vušej, nasa i horła.
Zavalnaja 10, tel. 16-38.
Pryjmaje: 8-10 i 16-19 hadz.

Dr. med. **M. Feigenberg**
b. Asystent Universyteckaj Kliniki
Urolog-chirurg
Spec. chvaroby nyrak, mačavoha puzyra i płociavych orhanaŭ.
Vilnia, Vilenskaja 25/6, tel. 27-90.
Pryjmaje ŭ 12—2 i 15—18 hadz.

Biełarusy! Pamažecie!

Užo nadychodzie para apłaty za navuku haduncoŭ Vilenskaj Biełaruskaj Prohimnazii, u jakoj vučacca pieravažna dzieci biednaty. Nieapłata na navuku pahražaje vydaleńniem iz škoły. Kab zachavać maładyja dušy prad załomam, treba im zapeŭnić prava dalšaha prabyvańnia ŭ škole, ci jnakš kažučy — sabrać adpaviednuju sumu na apłačeńnie należnaści za navuku. Hetkuju sumu možna sabrać tolki supolnymi siłami. Dziela hetaha kožny biełarus chaj u mieru svaich sił daść kolki moža na Fond biełaruskaj himnazijalnaj moładzi.

Składki možna davać abo biezpasiaredna ŭ dyrekcyju Prohimnazii abo praz redakcyju „Krynicy".

Baćkaŭski Kamitet
Biełaruskaj Prohimnazii

Žyćcio u Vilni i Kraju

Śmierć biskupa Michalkieviča. 15 lutaha a hadz. 16 m. 10 pamior Vilenski r.-k. biskup-sufrahan Kaz. Michalkievič. — Niabožčyk u svaim časie byŭ dziekanam u Miensku, a ad 1908 h., pa vyviazieńni z Vilni biskupa Roppa, byŭ administrataram dyecezii až da naznačeńnia siudy b-pa J. Matulieviča. Na biskupa byŭ paśviačany ŭ 1923 h.

Nie padyjmuć cenaŭ u najbližejšym časie na chleb i na muku — hetak zajavili adpaviednyja ŭłady.

Try novyja kooperatyŭnyja supałki majuć chutka paŭstać u Vilni, pajmienna: budaŭlanaja supałka „Takla," elektryčnaja s-ka „Šviesa" i apałovaja s-ka „Kuras."

Ci patanieje myła? Z nakazu ŭładaŭ majuć užyvać pry vyrabie myła 25 prac. lnianoha aleju, jaki jošć davoli tannym. Dziela hetaha možna spadziavacca, što patanieje i samo myła.

„Nowe Słowo Rolnicze" — heta maje być tydniovy sielska-haspadarski dadatak da štodzieńnika „Nowe Słowo." Pieršy numar užo vyjšaŭ dnia 16 lutaha. — Biez pajaśnieńniaŭ.

Stałyja ceny ustanoŭleny na manufakturu pachodžańnia polskaha i anhlickaha. Śpisak uzoraŭ zarejestravanych matarjałaŭ i ceńnik znachodzicca ŭ Kamisara regulacyi cenaŭ.

Viernucca vajenna-pałonnyja z Niamieččyny. Litoŭskaja kamisija da pierahavoraŭ z Niamieččynaj u spravie pałonnych z b. polskaj armii pachodziačych z Vilni i Vilenščyny končyła užo svaje pracy z vynikam pozytyŭnym. Hetyja pałonnyja vydzieleny ŭžo ŭ asobnyja łahiery i ŭ chutkim časie treba spadziavacca ichniaha pavarotu damoŭ.

Žmiena času. Prajekt žmieny času ŭ Litvie staŭsia ŭžo faktam, bo jaho paćvierdziła Rada Ministraŭ. Čas pierasuvajecca na adnu hadzinu napierad ad 31 sakavika da 31 kastryčnika. Uradavańnie ŭ dziaržaŭnych ustanovach ad 1 maja budzie pačynacca užo a hadz. 7-aj, a pavodle rachunku dahetulašniaha — a hadz. 6-aj.

Aŭtomatyzacyja telefonaŭ u Vilni. Dziela taho, što lik abonentaŭ Vilenskaj telefonnaj sietki stała ŭzrastaje, jošć prajekt zaŭtomatyzavać Vilenskuju telefonnuju stancyju. H. zn. nia treba było b prasić spałučeńnia Centralnaj stancyi, ale kožny ŭkłučaŭby žadany numar sam sabie.

50 cent za hrašovy pierakaz maje ciapier (ad 9.II. płacić kažny. chto atrymoŭvaje hrošy ŭ chacie, Chto z hetaha karystać nia choča, toj pavinien na svaju poštu padać adpaviednuju zajavu.

Śviatła elektryčnaha ŭ Vilni budzie davoli, bo pahroza niastačy vuhla ŭžo minuła. Elektroŭnia ŭžo maje davoli vuhla i koksu, a dalšyja transporty ŭ darozie. Hetak spravu pradstaŭlaje Mahistrat m. Vilni.

Što z Vilenskimi biblijatekami?

Z kruhoŭ Vilenskaj intelihiencyi atrymali my cikavuju zaciemku ab sučasnym stanie Vilenskich publičnych biblijatek. Nia možam nie padzialicca hetymi ŭvahami i z našymi čytačami.

17-ha lutaha siol. začyniena dla publiki Biblijateka im. Vrubleŭskich. Miesiacam raniej začynieny Publičnaja Biblijateka pry Universytecie i Biblijateka Tamaša Zana. Vilenskaja intelihiencyja, u bolšaści svajej, nia majučy čym apłacić kursaŭ litoŭskaha jazyka, vučyłasia jaho ŭ čytalniach pry biblijatekach. Ciapier i hetaja mahčymaść ad jaje adabrana. Kamu ad hetaha karyść?

J. K.

USIUDY PATRABUJCIE
Pieršaj Dziaržaŭnaj Fabryki Tytynu ŭ Vilni

PAPIAROSY:	„Klub" II sort	20 št.	. . .	40 ct.
	„Pilies" III „	10 št.	. . .	35 ct.
	„Kariški" III „	10 št.	. . .	35 ct.
	„Sostinė" III „	10 št.	. . .	35 ct.
TYTUN:	„Turkiškas" II sort	25 hram.		1 lt.
	„Turkiškas" II sort	50 hram.		2 lt.
	Vilniaus tabakas / Vilenski tytun	III sort 50 hram.		1.40 lt.

Prosimo śladzić za novymi ŭzorami našych tytunavych vyrabaŭ.

Leidėjas ir Redaktorius: ADOLFAS KLIMAVIČIUS Telefon u drukarniu i redakcyju 28-32. Fr. Skarynos vardo Gudų Spaustuvė, Vilnius, Pylimo g-vė 1
Vydaviec i Redaktar: ADOLF KLIMOVIČ Biel. Drukarnia im. Fr. Skaryny, Vilnia, vul. Zavalnaja 1.

VILNIUS